17. god. 1. broj
2015. g.

ZORNICA
nova

Stretan Uskrs!

Molitve protiv psovki - doček Uskrsa u Međugorju

Davni je običaj u Mostarsko duvanjskoj biskupiji u BiH da se čitav tjedan od Glušnice, tj. 5. korizmene nedjelje do Cvjetnice, posveti molitvi protiv psovke. Svi župljani i hodočasnici u Međugorju pozvani su da u ovom tjednu sve svoje molitvene nakane, osobito Križni put u petak, prikažu Bogu kao zadovoljštinu za uvrede koje mu se psovkom nanose. Na Cvjetnicu ili Nedjelju muke Gospodnje započinje Veliki tjedan, vrhunac priprave za svetkovinu Uskrsnuća Gospodinova. U Međugorju će se se i ove godine za Uskrs okupiti brojni hodočasnici koji će u zajedništvu s međugorskim župljanima, sudjelovati u liturgiji Vazmenoga trodnevlja, krunici, moljenju križnog puta, ljubljenju križa, službi svjetla, službi riječi, krsnoj službi i euharistijkoj službi, te bdjenju uskrsne noći da bi u nedjelju Uskrsnuća zapjevali u sav glas „Isus uta slavni, a mrak nesta tavni!" No ipak je najbolji način za doček Uskrsa ispovijed, da se rasterećenom dušom i izmirenim srcem dočeka najveći kršćanski blagdan. Ispovijed je takoreći „obavezna" za svakog hodočasnika koji se uputi u Međugorje u bilo koje doba godine. Redovi ispovjednika oko crkve pokazuju da to svi rado čine, kako bi bez ljage grijeha pristupili svetoj pričesti. I ove će godine poći mnogi hodočasnici u Bosnu i Hercegovinu, neki za vrijeme prvomajskih blagdana u organizaciji Kluba i Kulturne udruge Augusta Šenoe, te Hrvatske samouprave županije Baranje, neki će krenuti na put baš za godišnjicu ukazanja Gospe, za Ivanje, kao i grupa koju će predvoditi Katica i Đuro Stanić iz Salante, odnosno uoči Velike Gospe, kako to planiraju svećenici Ladislav Bačmai i Tamás Petkó iz Seksarda, odnosno Balatonföldvára. Prema BiH će se ovoga ljeta uputiti i Sveti Otac, koji je pozvan još prošle godine za godišnjicu izbijanja Prvog svjetskog rata, a mnogi očekuju da bi upravo ovom zgodom papa Franjo odluku o statusu Međugorja mogao objaviti u lipnju tijekom službenog posjeta Sarajevu.

Milica Klaić Tarađija

IZ SADRŽAJA:

Stručni savjetnik: vlč. Ladislav Ronta
Naslovnica i omot: Isusovo uskrsnuće, 2003. (http://mjakubin.blogspot.hu) i Akoš Kolar
Fotografije: Akoš Kolar, Stipan Balatinac
Priprema za tisak: Tomislav Tarađija
Urednica: Milica Klaić Tarađija

Osnivač i nakladnik: Zaklada Zornica
Adresa uredništva: Kökény, Kossuth Lajos 10/b.;
Tel-fax: 72-497-332; Mobitel: 30/411-04-61;
E-mail: milica40@freemail.hu, zornicanova@gmail.com;
HU ISSN 0866-5788

Čitajte nas iz tjedna u tjedan na portalu zornicanova.hu!

Bruno Ferrero

Molitva prihvaćanja

Gospodine, pomozi mi da budem svima prijatelj, koji neumorno prihvaća, koji svakog dobrohotno prima, koji s ljubavlju poslužuje, koji zna rado slušati,
koji s radošću zahvaljuje.
Prijatelj kojega će sigurno naći oni koji ga budu trebali.
Pomozi mi da budem pouzdana sigurnost kojoj se može obratiti kad god zažele; da ponudim prijateljstvo koje odmara, da zračim radosnim mirom,
tvojim mirom, Gospodine.
Učini da budem otvoren i prijazan ponajviše slabima i nezaštićenima. Tako ću bez izvrsnih djelamoći drugima pomoći da izbliza osjete Tebe, Boga nježnosti.

.
.
.

Uskrsne SMS poruke

Neka vam Uskrsno svjetlo isplete dar od sreće, zdravlja, mira i ljubavi. Neka u vaš dom uđe uskrsli Isus i blagoslovi vas i vašu obitelj!

Pogledaj u košaricu tu ćeš naći pisanicu.
Mali zeko nju ti daje i veliku pusu od mene ti šalje.

U proljeće rano kad se priroda budi, zbog dana jednog sretni su ljudi. Na licu se vide znakovi sreće, Isus je došao, napustit nas neće.
Sretan Uskrs!

Iz uskrsnih propovijedi i razmišljanja

Uskrsna poslanica

Događaj Isusova uskrsnuća, koji je utvrđen spisima Novoga zavjeta, prenesen je kao temeljna Predaja prve kršćanske zajednice. Ta neizmijenjena predaja prenosila se iz naraštaja u naraštaj, od stoljeća do stoljeća da bi došla do nas. Otajstvo uskrsnuća Kristova zbiljski je događaj s povijesno ustanovljenim očitovanjima. Kad se govori o Isusovu uskrsnuću, ne misli se samo na čuda oživljenih mrtvaca, jer tada ono ne bi bilo važnije od liječnikova umijeća oživljavanja klinički mrtvih. „Isusovo je uskrsnuće bilo prodor u posve nov način života, u život koji više nije podložan zakonu 'smrti i postojanja', nego je postavljen iznad toga… U Isusovu je uskrsnuću dosegnuta jedna nova mogućnost ljudskoga postojanja koja sve zanima i otvara budućnost, novu vrstu budućnosti za sve ljude" (Joseph Ratzinger – Benedikt XVI., Isus iz Nazareta, dio II., Split, 2011., str. 233). Stoga možemo reći da je Kristovo uskrsnuće univerzalni događaj koji otvara jednu novu dimenziju ljudskoga postojanja. Po Isusovu uskrsnuću, koje je razbilo tamu smrti, ušlo je u svijet Božje svijetlo. Kristovo uskrsnuće je događaj koji je više od svih drugih događaja označio povijest. Ono je dar kojim je Bog obdario čovječanstvo. Ono je središte naše vjere. Uskrs daje smisao i cilj našem životu. To je prvi uskrsni dar. Isus, koji je pobijedio smrt i koji je ušao u zajedništvo Božje slave, pokazuje nam koji je put našega života i kamo trebamo i mi stići. U događaju Isusove smrti i uskrsnuća nalazi se punina otajstva ljudskoga života i vidi se izlazak iz tame smrtnosti u sigurnu životnu nadu.

Josip Bozanić 2014.

Kristovo uskrsnuće je najveće čudo koje se dogodilo na Zemlji!

Uskrs je najveći, najstariji i najvažniji blagdan-svetkovina, sunce svih blagdana, temelj i sigurnost naše vjere, ispunjenje svih naših nada, dovršenje našega spasenja, potpuna pobjeda života nad smrću, dobra nad zlim, ljubavi nad mržnjom, praštanja nad osvetom, svjetla nad tamom i zlom grijeha, radosti nad tugom i uskrsnuća nad grobom. Kristovo uskrsnuće je najveće čudo otkad postoji ova Zemlja. Najveći događaj u povijesti ljudskoga roda. Svoje uskrsnuće je Isus toliko puta proricao, da bi dokazao svoje božansko poslanje. Uskrsnuće je temelj našega vjerovanja, ono na čemu počiva naša vjera. Uskrs je blagdan pobjede i života, radosti i mira. Uskrs nam pomaže shvatiti da smo nešto više nego samo obični ljudi. Mi smo uvjereni da sav naš rad, sve naše brige, tjeskobe, patnje, svakodnevni križevi i poteškoće imaju svoj puni i pravi smisao. Svojim uskrsnućem Isus je sebe dokazao, a nama je pokazao put u život: bez straha i sumnji možemo za njim, možemo živjeti s njim. On nam je pokazao kako bi trebali živjeti ovo milosno vrijeme i pretvarati svaki trenutak života u trenutak spasenja za sebe i svoju voljenu braću i sestre.

Fra Petar Ljubičić

„Uskrsnu, nije tu!"

Poruka pape Benedikta XVI. Urbi et Orbi, Gradu i svijetu, Uskrs 2014.

Draga braćo i sestre iz Rima i čitavoga svijeta!
Uskrsno jutro nam je ponovno donijelo drevni, a opet uvijek novi navještaj: Krist je uskrsnuo! Odjek toga događaja, koji je prije dva tisućljeća krenuo od Jeruzalema, nastavlja se širiti u Crkvi, koja u srcu nosi živu vjeru Marije, Isusove Majke, vjeru Magdalene i drugih žena, koje su prve ugledale prazan grob, vjeru Petra i ostalih apostola. Sve do dana današnjeg – pa i u našem dobu naprednih komunikacijskih tehnologija – vjera kršćana se temelji na tome navještaju, na svjedočanstvu onih sestara i one braće koji su prvi ugledali odvaljen grobni kamen i prazan grob, a potom i one tajanstvene glasnike koji su posvjedočili da je Isus, Raspeti, uskrsnuo. Napokon se i on sam, Učitelj i Gospodin, živ i opipljiv, ukazao Mariji Magdaleni, dvojici učenika na putu za Emaus, a na kraju svoj dvanaestorici okupljenoj u dvorani Podslijednje večere. (usp. Mk 16, 9-14). Kristovo uskrsnuće nije plod nekog doumljivanja, nekog mističnog iskustva: to je događaj, koji zasigurno nadilazi povijest, ali koji se zbio u točno određenom trenutku povijesti i koji u njoj ostavlja neizbrisivi trag. Svjetlo koje je zaslijepilo stražare koji su postavljeni da stražare pred Isusovim grobom prošlo je kroz vrijeme i prostor. To je jedno drukčije, božansko svjetlo, koje je razbilo tamu smrti i unijelo u svijet Božje svjetlo, svjetlo Istine i Dobra.

Draga braćo i sestre!

Liturgija prve korizmene nedjelje pokazuje nam dva pola između kojih se ostvaruje događaj Spasenja. To su: ljudski grijesi i Isusov čin otkupljenja. Bog je čovjeka stvorio na svoju sliku i priliku, nosimo dakle u sebi dio Božjega, a to je DUŠA. No nečisti stalno napada, iskušava čovjeka kao što je iskušao i Isusa, želi da budemo njegovi. Isus je odoljeo, nije prihvatio ponudu, što više, odbio ju je, ali mi ljudi, nismo svi uvijek u stanju odbiti. Tri su polja gdje se pojavljuje iskušenje:

-Prvo je iskušenje potrošačkog društva „Reci da je ovo kamenje... " u smislu: koristi svoju božansku moć u svoju materijalnu korist.

„Gladan si? Jedi!" Zašto bi patio zbog gladi? Troši! Kupuj! Nabavi sve za sebe, kupi i ono što ti uopće nije potrebno, naime sada je mnogo jeftinije!

-Drugo polje iskušenja je tjelesno zdravlje, tjelesna netaknutost.

„Ako si sin Božji baci se s vrha…" Ti nećeš patiti, nećes biti oštećen, tebi se neće dogoditi ništa loše! To se i nama događa samo u nekom drugom obliku. Ostvari sam sebe! Nije ti potreban ni Bog, ni čovjek! Važan si samo TI!

-Treće iskušenje je globalizacija-.... „dati ću ti sve, ukoliko... "

„Gradi sebi raj na zemlji, sve će ti uspjeti, samo mene voli, mene obožavaj! "- govori Sotona. Što mu pomaže u tome? Moderni svijet, reklame, mediji. No Isus nas opominje neka slijedimo njega, opominje nas skromno i ponizno, shvativši da je ON SIN BOŽJI. Isus je za vrijeme svoga poslanja uvijek imao na oku ŽELJU i RIJEČ OCA!!!

Za vrijeme korizme vrijedno je rasmisliti o slijedećem: Što je motor koji pokreće naš život, naša djela? Novac? Želja za moći? Želja za slavom? To je naša sreća? No Isus je i nama ponudio spasenje. Vjerom, poniznošću i poslušnošću i mi smo u stanju savladati iskušenje, možemo biti dobitnici vječnoga života. Ali da bismo to postigli, najprije moramo savladati sami sebe!

Ladislav Ronta

Predstavnici Caritasa Pečuške biskupije u Varaždinu

Na poticaj generalne konzulice Republike Hrvatske u Pečuhu Vesne Haluga 13. veljače 2015.Caritas Varaždinske biskupije posjetili su predstavnici Caritasa iz Pečuha, gdje su se upoznali s njegovim djelatnostima i razmijenili iskustva u radu. Također ih je primio varaždinski biskup mons. Josip Mrzljak, koji ih je kao predsjednik Hrvatskog Caritasa upoznao s radom nacionalnog Caritasa. Ravnatelj Zsolt Besenczi, stručni voditelj Sandor Szep, socijalna radnica Agneza Kuruc i Milica Klaić Tarađija iz Pastoralnog vikarijata Pečuške biskupije u pratnji svojih domaćina, predsjednika i ravnatelja Biskupijskog Caritasa mons. Ivana Godine, generalnog vikara, te mr. Ante Šole, biskupu Mrzljaku prenijeli su pozdrave pečuškog biskupa Györgyja Udvardyja i generalnog vikara mons. Franje Pavlekovića, s kojim se biskup susreo tijekom nedavnog pohoda hrvatskoj zajednici u Pečuhu.

Biskup Mrzljak izvijestio je o djelatnostima i akcijama Hrvatskoga Caritasa, među kojima je i skorašnja akcija Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u BiH, koja će ove godine biti posebno naglašena zbog pohoda pape Franje Sarajevu. Ravnatelj Besenczi upoznao je biskupa Mrzljaka kako je Caritas Pečuške biskupije utemeljen upravo u vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj kada se organizirano prikupljala pomoć za hrvatske stradalnike koji su u znatnom broju izbjegli i na područje njihove biskupije. Bio je to veliki poticaj i početak organiziranog rada pečuškog Caritasa. Ravnatelj je također upoznao biskupa Mrzljaka s radom mađarskog nacionalnog Caritasa i pojedinih nad (biskupijskih) kazavši kako u njima postoje određene specifičnosti u organizaciji, djelovanju i prioritetima kojima su posvećeni, ali i veliko zajedništvo i suradnja, te razmjena iskustava radi unapređenja njihovih djelatnosti. Pečuški biskupijski Caritas sa svojim novim ravnateljem Besenczijem nalazi se pred izazovima daljnjeg organiziranja karitativnih djelatnosti i širenja svojih aktivnosti pa su njegovi predstavnici veliko zanimanje pokazali za upoznavanje jednog od najorganiziranijih hrvatskih biskupijskih Caritasa.

Gosti iz Mađarske razgledali su katedralu, te posjetili Caritasov Dnevni boravak invalidne djece u Čakovcu, Caritasovu pučku kuhinju u Varaždinu i Caritasov dom za starije i nemoćne osobe u Ivancu, u kojima su se pobliže upoznali sa svakodnevnom skrbi o potrebitima, dodatno razmijenili iskustva i dogovorili uzvratan posjet kao i mogućnost studijskog putovanja djelatnika ivanečkog doma u Pečušku biskupiju.

Jasminka Bakoš-Kocijan

Cantilena pro sabatho tj. Subotnja pjesma

Najstarija poznata hrvatska pjesma iz 1385. godine nalazi se u Zemaljskoj knjižnici Széchenyi (Országos Széchenyi Könyvtár) u Budimpešti. Ovaj hrvatski jezični spomenik pronađen je u franjevačkom kodeksu iz XIV. stoljeća. **Profesor László Hadrovics (1910.–1997.)** na temelju filološke analize odgonetnuo je tekst te utvrdio da se radi o hrvatskom tekstu napisanom u primorskom, čakavskom dijalektu, o pjesmi od 66 redaka i pobudi u prozi od četiri retka. Tekst od 66 redaka sastoji se od 132 stiha osmerca s parnim rimama. U njemu se iznose događaji Velikog petka, djelomično dati u usta Josipa iz Arimateje. Pjesnik opisuje kako je Isus skinut s križa i kako ga je oplakala majka Marija. U pjesmi se također spominju Marija Magdalena, apostoli Petar, Ivan i Juda Iskariotski. Nakon Isusovog polaganja u grob Bogorodica tješi apostole proroštvom da će Isus uskrsnuti.

Subotnja pjesma nastala je na hrvatskom jezičnom tlu u duhu srednjovjekovne himnične poezije tada raširene po cijeloj Europi. Ovaj biser starohravtskog pjesništva djeluje poput gotičkih slika ili skulptura koje plijene svojom toplinom ljudskih osjećaja i naivnom ljepotom. Autor pjesme je nepoznat te ju 1385. prepisao franjevac Paulus de Sclavonia (Pavao Slavonac).

ĐF

Iskanje Boga

Po staroj navadi u hrvatski seli – u Koljnofu, u Plajgoru, na Prisiki, u Židanu i na Undi - na vazmenu nedilju jutro, u ranoj zori našli su se ljudi „Boga djiskat” - piše pokojni undanski farnik i pjesnik dr. Ivan Horvat.

Oblik i vrimenski termin ovoga običaja bio je različan u spomenuti seli. Vjerniki su u nekimi seli poiskali poljne pilje i kapele i molili su očenaše/krunicu. Molili su iz glasa ili samo u sebi u vjerskoj tišini. Drugdir su samo žene išle Boga iskat, a njihova moleća prošecija vodila je ravno u cimitor k svojim pokojnim. Muži su na znak crikvenoga zvona važgali poljne ognje iz poljski otpadkov. Plameni ognja hrabrili su sve sudionike u vazmenom očišćenju.

S vrimenom se je i iskanje Boga malo preoblikovalo, ali svoj vjerski sadržaj si i u sadašnjici čuva. Zna se da je na križu raspet Jezuš prije va nebo stupljenja prošao u purgatorij. Tamo je mrtvim, ki su pred njim preminuli otvorio vrata i put u nebesa. Zato idu ljudi i dan denas na vazmeno jutro u cimitor da si pomažu s molitvami svojim pokojnim na putu vjekovječnoga žitka. Na Prisiki, u Židanu još živi običaj Boga iskanja, u Kisegu nekoliko ljet tomu da su ga upeljali u mjesni vjerski žitak. Najčvršće se drži ov običaj na Undi i najpoznatije vjersko mjesto ovoga dogadjaja je u sadašnjici ovo malo gradiščansko selo.

Jezušev grob u undanskoj crikvi

Na Vazmenu nedilju jutro u ranoj zori u 4 ura sa svetom mašom se počinje vjersko svečevanje „Boga iskanja”. Ljudi dojdu od Koljnofa do Kisega i od susjednoga Fileža, Mjenova iz Austrije na ov vjerski susret. Po sv. maši - ku celebrira farnik Štefan Dumović - iz crikve krene povorka kroz Glavnu ulicu do pilja Sv. Marije. Tamo se moli za domovinu, za očuvanje obiteljskoga kruga. Svićami zazlamenovan/obilježen put, mrmljanje molitvov, pjevanje vjerskih jačak, večkrat i duševna tišina prati vjernike u cimitor. Tamo je već čeka upaljen oganj očišćenja. Plamen ognja osviti križe i ljudska lica, a na grobi goru sviće sjećanja. Kako velečasni Štefan Dumović reče: *„Ovo ni'j mrtvo mjesto. Ov cimitor živi. S našimi molitvami i mi moremo pomoć našim pokojnim da stupu u vjekovječni život.”*

Plamen ognja gubi već svoju moć, kada se ljudi kod grobov svojih pokojnih tiho naprikdaju susretu spominjanja. Ujačeni od ove duševne zajednice svi vjerniki krenu se polako na svoj izabrani životni put.

Marija Fülöp Huljev

Pečuh i hrvatska knjiga – biskupsko pastirsko pismo

Među hrvatskim knjigama tiskanim u Pečuhu u 18. stoljeću možemo s ponosom navoditi i naslov pastirskog pisma pečuškog biskupa Pála Lászla Eszterházya (svibnja (1730. – Mohač 7. studeni 1799.), koju je tiskao u tiskari Ivana Josipa Engela u gradu podno gore Meček. Tekst smo osvježili predivnim običajima naših Hrvata u Mađarskoj.

Pod punim naslovom Za ponukovanje i duhovnu korist. U okolishu pecsujske biskupie pribivajuchih pravovirnih pisa iste biskupie poglaviti pastir tj. pečuški biskup Eszterházy na svega sedam stranica objavljuje narečenu malu knjižicu, a koja nam je dragocjena jer obogaćuje hrvatski fond knjiga, te je očito svjedočanstvo da je u Pečuškoj biskupiju bio nezamariv broj hrvatskih vjernika, kojima su njihovi župnici prenosili poruku svoga vrhovnog pastira, biskupa.
Glavno težište u biskupskoj okružnici stavlja se na Cvjetnu nedjelju. S obzirom da su vjernici bili, izuzev podravskih Hrvata, svi ikavsko-jekavskog narječja i pastirsko pismo je tiskano na tom dijalektu, ali ne i Gajevevim tipom slova, već se pisalo prema ustaljenoj praksi učenih slavonskih franjevaca talijanskim tipom slova: ž > ch, š > sh, s >s, f, ž > x, đ > dj, č > cs, cf, te ć > ch.
U nastavku dajemo izvode suvremenom grafijom i pravopisom, ali ostavši netaknuto pisanje nekih riječi s velikim slovom prema tadašnjoj praksi.
Biskup i grof Eszterházy navodi: Po utemeljitih Cerkvenih Uredbah ne budući u nikih vrimenah slobodno k-vama došavši, ustmeno govoriti, odredio sam pokraj moje Pastirske dužnosti pismeno onah vama pridpoložiti, od koih jest spodobno, i potribito, na duhovnu stada moga hasnu obzirući se, po događaju dan istie nauk spasonosni navistiti, kako i počimam.
Radi boljeg razumijevanja nadolazećeg citata osvrnut ćemo se na nazive i sam običaj Hrvata u Mađarskoj vezan za Cvjetnu nedjelju uoči Velikog tjedna i samoga Uskrsa, koji se i dandanas rabi u našim hrvatskim naseljima na širokim prostorima.
Posljednji tjedan korizme u Bunjevaca zove se Cvitna nedilja, u Baćinu i Dušnoku Cvitna nedelja, u Olasu Cvjetna nedelja ili Cvitnjica, u Semartinu Cvitna nedelja, u sjevernom Gradišću Macicna nedilja, u Koljnofu Maciceva nedilja, u sjevernobaranjskom Hajmašu Macicova nedilja. U Podravini Cvetnica, u Pomurju Cvetna nedela, a u Čepelu Cvitnica, a naziva se još i Cvitna nedilja.
Ta su imena motivirana običajem blagoslivljanja cvijeća na taj dan. Taj je običaj najprije uveden u krajevima gdje nema palmi i maslinovih grančica koje se tradicionalno blagoslivljaju na taj dan, a zatim se proširio i drugdje.

Biskup Eszterházy navodi u svojoj poslanici.

OD VELIKE NEDILJE

Jere je ovih Svetih poslidnjih postnih danah Sveta Mati Cerkva naredila Palmih, Mastinskih, ali Resnih granah posvećenje, dostojno je najprie da vas od ovoga opomenem. Stari sveti ovi običaj na sverhu ovu priko godine obderžaje se, da se u pameti pravovirnie ponovi uspomena onoga svečanoga ISUSOVA u Jerusolim unilaska, koji se je na pet dana prie, prid gorkom njegovom mukom pridesio; po komu ukazati hotio je pridragi Spasitelj s kolikim veseljem dospio je u ono misto, u komu doveršenje dilovanja našega Spasenja biaše se približavalo, da ondi najde, za nas malo poterpe podneshene gorke smerti sverhu.

Klanjamo ti se Gospodine Isuse Kriste i blagoslivljamo tebe, jer si po svom svetom križu svijeta otkupio!

Ispred Isusa prostirale su se palme, no i biskup Eszterházy skreće pozornost na duhovnu pokoru i molitvu svojih rimokatoličkih vjernika.
Cicamaca se blagoslivlja u svim našim selima i nosi kući, gdje služi protiv groma. **U baranjskom Olasu** se tim cvijećem okite grobovi, te nosi se malo na polje i u vinograd. Kada se mještani iz crkve vraćaju kući cicamacu ne unose u sobu, u stan, nego ostave na prozoru i kazuju: Bješte muhe i buhe, jer ide cicamaca! **Vršenđani u Baranji** svečanom misom i procesijom slave taj dan. Vjernici nose velike bukete cicamace koje stavljaju na pripremljeni stol u crkvi. Poslije mise svećenik i procesija obilazi crkvu moleći se i kad stigne do stola pop posveti cicamace. I ovdje se poslijepodne posvećena cicamaca odnijela na grobove svojih najbližnjih.

Ove grančice, koje se na Cvitnu ovu Nedilju razdiljuju, s – kripostjom Svetoga blagoslova, i onije molitavah, s – koima se iste grančice po uređenju Svete Matere Cerkve posvećuju, različitije milostih sprave bivaju, koje po Bogu Svemogućemu da se sve one,

koji bogoljubno grančice ove primaju, obilato izliu, žestokim bogoljubstvom Sveta Mati Cerkva, i u ime posvećeni Biskup, ali koi drugi duhovni Pastir moli se...

Bunjevci u Čavolju posvećemu macu stavljaju pod strehu ili nose na grobove, na polja te u vinograde. Na Cvjetnicu vjernici u Santovu u crkvu idu macom ili vrbovom grančicom u ruci. Pruće se u crkvi blagoslivlja. Na misi pjeva se Muka Isusa Krista po Mateju, što crkveni zbor unaprijed uvježba.

Tekst u okružnici predviđa i održavanje procesije:

Onaj Procešion, illiti ueredni Sprovod, koga s – posvećenima grančicama pravovirnih po priatnomu i slavnomu Svete Matere Cerkve običaju, zlamenuje (po ozgor spumenutoga puka Jerusolimskoga, i Žudinske dićice mložtvenomu gibanju) kako je potribito z – dobrima dilima, kao z-drugom pravde naše grančicom prid ISUKERSTA izaći...

U nastavku biskupske okružnice navodi se i duševna prirema vjernika, pričest. Naime, ne obavljanje pričesti na blagdan Uskrsa smatralo se smrtnim grijehom.

OD OSTALIH SVETE VELIKE NEDILJE UGLEDAH.

OD USKERŠHNJE ISPOVISTI, I SVETOGA PRICSESCHENJA

... porad godišnje, dužne Ispovisti, ako nju, kakose zaktiva, to jest grihah, s- podpunim, očitim, poniznim izkazanjem, pravim serčanim pokajanjem, i temeljitim obećanjem ne izverši; po isti način zapovist Svetoga Pričešćenja ne bi izveršio, koi bi se ovomu z-grihom smertnim (od koije svetinje pogerdah neka svakoga Bog svemogući okloni) usido pristupiti.

Daje se Sacrament pokore
... dionike u vikovičnoj slavi svojega Uzkersnuća. Koje od njegove ne izveršene miloserdnosti svima vama, moi drag, i s – pravim sercem želim, blagosivajući vas u njegovo Sveto Ime.
PAVAO BISKUP
Duhovni vaš Otac, i Poglaviti Pastior
Tlači u Pečuu Ivan Josip Engel.

Hrvati u Čepelju imali su osobito lijepe običaje:

Kad smo dica bili, Cvitnicu smo čekali jako jel smo išli u polje: u Šimunkov lug, il na Vršak, il kod Glogovice, to je čak spreću Promontora, pa smo brali ‘jubičice. Kad ćemo na misu, diko ili baka kiticu ‘jubičica umoči u svetu vodu, uvik smo imali u svetonki, pa nas sve redom posveti, i kaže: „Da si zdrava i lipa ko ovaj cvit.” A moja mama kazivala da su taj dan na misu nosili pruće i da su to posli išli ubost u polje, već di je komu zemlja, pa će, kaže, bolje rodit.

*spreču – nasuprot; diko – djed; svetonka – krstionica u kuću

Križ, krajputaš u Udvaru.

U Tukulji posvećena maca nosila se na groblje i stavlja na grobove svoje bližnje rodbine. Na grobovima su sakrili za djecu crveno jaje, bonbone i novac. Ti darovi «šalju se» pokojnicima. Taj običaj i danas se čuva.

Zaladski Hrvati blagdan nazivaju Cvetna nedela. To je nedjelja koja pada točno tjedan dana prije Uskrsa. U crkvu treba nositi muceke da ih svećenik posveti. U kuću ih nije slobodno nositi jer će grom udariti u kuću. Ako je ljeti velika grmljavina onda muceke treba baciti u oganj i moliti se svetom Ilešu (svetom Iliji) Otac naš (Očenaš).

U Dušnoku i Baćinu na Cvitnu nedelju svetiju cicamacu. Posvećena cicamaca u današnje vrijeme stavlja se u vazu a nekada zatikali su je u ogradu i na vrh kapije držeći da brani od groma i elementarnih nepogoda. Odnijeli su i na grobove da bi počastili na taj način svoje roditelje, a kada se je osušila tada su je bacili. U Dušnoku pokraj križa su delili cicamacoku.
U Baćinu toliko grančica mace stave na veliki križ u groblju koliko imaju umrlih pokojnika u obitelji. Majke u Baćinu svoju djecu na Cvjetnicu nose u crkvu na veliku misu da bi ono dobro znalo govoriti, naime, prodika je dugačka te se vjeruje da će i ono analogno tome biti govorljivo i pričljivo.

Đuro Franković

Bogata prva godina djelovanja Povjerenstva za Hrvate Pečuške biskupije

Početkom 2014. godine u sklopu Pastoralnog vikarijata Pečuške biskupije ustanovljene su, pokraj već postojećeg povjerenstva za cigansku narodnost, dvije narodnosne referature, njemačka i hrvatska. Hrvatska je referatura za čelnog čovjeka dobila velečasnog Ladislava Rontu, koji je, nakon smrti dekana Stjepana Zagorca preuzeo jedan od dva hrvatska dekanata biskupije, nijemetski, ovamo pripadaju naselja okoline Pečuha s hrvatskim pučanstvom. Program koji je sa strane referature sastavljen za 2014-u godinu prihvaćen je, a sada se mirno može reći da je uspješno ostvaren, kaže velečasni Ronta.

-Naš je program zaista bio raznolik – nastavlja vlč. Ronta -i pokušao je okupiti župljane hrvatskog materinjeg jezika. Prihvatili smo već postojeće vjerske programe, kao što je proslava Sveta Tri kralja u Harkanju, a pokazali smo se i kao uspješni inicijator. Tako naprimjer, na naš je poziv vjersku tribinu održao u Pečuhu đakovačko-osječki nadbisku u miru dr. Marin Srakić, veselimo se što je uspjela svibanjska pobožnost u Nijemetu i adventska svečanost u Mohaču i u Kukinju. Korizma je prošle godine obilježena u Mohaču u suradnji sa Zornicom novom, i u pečuškoj crkvi Sv. Elizabete sa izložbom dječjih crteža. Održali smo i susret svećenika koji službuju ili su službovali među Hrvatima, da bismo i tim susretom stavili naglasak na važnost nazočnosti materinjeg jezika u životu Crkve.

O planovima za 2015. godinu je velečasni Ladislav Ronta rekao, Bogojavljenje je u suradnji sa gostima iz Hrvatske održano, kao i natjecanje u crtanju, te korizmena misa u Kertvarošu u suradnji s hrvatskom samoupravom Kukinja. U petom mjesecu je ponovo na redu svibanjska pobožnost uz sudjelovanje pjevača i vjernika iz okolnih naselja, za ljeto se predviđa opet nešto novo, to je susret hrvatskih obitelji u Đudu, za jesen se planira sudjelovanje u vršendskom programu koji će biti održan u povodu 1000 godina postojanja toga tronacionalnog naselja. U Šeljinu se želi održati pobožnost u povodu mjeseca Gospine krunice, u Katolju u povodu svetkovine kermeza, a kao nova lokacija javlja se Pogan, gdje bi se priredila adventska pobožnost uz moljenje krunice i pjevanje advenstkih pjesama. Da bi se nastavila suradnja s hrvatskim narodnosnim

samoupravama želi se organizirati sastanak svećenika biskupije koji govore hrvatski ili su hrvatskog podrijetla sa predstavnicima hrvatskih narodnosnih samouprava Baranjske županije.
Doznajemo na kraju i to da navedeni planovi sa strane Biskupije još nisu odobreni, no velika je vjerojatnost da će biskup György Udvardy i ove godine, kao što je i prošle, podržati nastojanja Povjerenstva za hrvatsku

narodnost u Baranjskoj županiji.

1. slika: Sudionici II. Pasionske baštine u Mohaču, u zgradi Čitaonice
2. slika: Crtež Levente Sečenjija, učenika 3. razreda iz Mohača
3. slika: vlč. Ladislav Ronta
4. slika: Harkanjski pjevači na svibanjskoj pobožnosti u Nijemetu

MKT

Andrija Kopilović

Kršćanstvo Velike Subote ili kršćanstvo Uskrsa

Ovih dana me obradovala, a i uznemirila misao na koju sam naišao moleći Časoslov na četvrti vazmeni tjedan u utorak, gdje nama svećenicima Crkva predlaže čitati odlomak iz govora svetoga Ivana Krizologa. Tamo sam naišao na ovu misao koju želim podijeliti s vama. „Zaklinjem vas milosrđem Božjim", moli Pavao ili još bolje: moli Bog preko Pavla, jer mu je više stalo do toga da ga ljudi ljube, nego da ga se plaše. Moli Bog, jer više želi biti Otac nego Gospodar. Moli Bog milosrđem da ne bi kaznio strogošću. Poslušaj Gospodina kako moli:

Gledajte u meni kao svoje tijelo, svoje udove, svoju utrobu, svoje kosti, svoju krv. Ako se plašite onoga što je Božje, zašto ne ljubite ono što je vaše? Ako bježite od Gospodara, zašto se ne utječete roditelju? No, možda vas zbunjuje moja gorka muka koju ste sami prouzrokovali? Nemojte se bojati. Ovaj križ nije moj žalac nego žalac smrti. Ovi čavli ne zadaju meni bol, nego jače utvrđuju moju ljubav prema vama. Ove rane nisu uzrok moga jecanja nego vas više približavaju mome srcu. Moje vas raspeto tijelo grli a ne povećava moju bol, moja krv nije uzalud prolivena, nego se daje vama za dar. Dođite, dakle, vratite se i tako upoznajte Oca koji uzvraća dobro za zlo, ljubav za uvredu, toliko milosrđe za tolike rane.

Toliko sveti Petar Krizolog. Ja promatram svijet u sebi i svijet oko sebe. Imam dojam da se naše kršćanstvo može dijeliti na kršćanstvo Velike Subote i na kršćanstvo Uskrsa. Susrećemo se sa toliko nezadovoljnih kršćana, umornih, apatičnih i pomalo odbojnih, jer neprestano je na njihovim usnama tužba, žaljenje. Kako i ne bi, suočeni smo zlima koje nalazimo u sebi, koje nalazimo oko sebe. Tako se događa da se jednostavno suočavamo sa generacijom mladih koja stiže pijana, drogirana u rane jutarnje sate. Susrećemo se sa brakovima koji su tako krhki, lomni, gdje možda muž pijanstvom, bludništvom razara, gdje žena svojim neradom i mnogim ogovorima ranjiva sebe i druge...sa starima, napuštenima, zaboravljenima, osamljenima, često puta gladnima i potpuno samima. Imamo dojam da je oko nas svijet koji nema perspektive. Da ne govorimo onda o nezaposlenosti, o nepravdama, o nasiljima, o policiji koja ne može pomoći, o pravdi koja se ne može dostići, o slobodi koja se ne nože postići i tako dalje. Nije li to oko nas ipak kršćanski svijet? Nije li to kršćanstvo koje je na Veliku Subotu povjerovalo, kao što su mislili Židovi, mislili članovi izabranog naroda, mislili Isusovi neprijatelji, što su mislili skoro svi, osim ponekih kao što je Isusova majka, kao što je Ivan, učenik Isusov, i po koji čovjek prijatelj, da je sve gotovo?

Imam dojam da smo mi danas kršćani Velike Subote, kao da je sve u grobu, pokopano i da nema nade. Da dolazi za nas vrijeme epokalipse, a onda dolazi nešto vrlo važno, dolazi anđeo koji skida kamen sa vrata groba i ženama, koje traže potištenim srcem Isusa, doduše ubijena i pokopana kazuje riječi; „nemojte tražiti živoga među mrtvima, uskrsnuo je!" Skida kamen s groba da im pokaže: „evo ovdje je bio". U tom se času ukazuje Isus i naređuje: „ Idite i kažite mojim učenicima, neka pođu u Galileju. Galileja je obećana zemlja i tamo će me naći." Postoji, poštovani čitatelji, po mom sudu dvostruko kršćanstvo: kršćanstvo koje je kao Velika Subota, u kojem je sve pokopano, sve mrtvo, sve beznandno, a mi sami umorni. Postoji kršćanstvo skroz novo, kršćanstvo skroz novo, Uskrsno, gdje je posve jasna nada da pobjeđuje dobro, postoji jasna činjenica da ljubav Božja pobjeđuje dobro, postoji jasna činjenica da ljubav Božja pobjeđuje, postoje jasne riječi svetoga Petra Krizologa da je ljubav ona na koju nas Bog poziva i posve je jasno da moramo to navješćivati. Kad bismo znali čuti prvi dio ovoga razmišljanja, ono što nam poručuje sveti Petar Krizolog, onda bismo mogli zaključiti da smo pozvani biti ljudi Novoga doba to jest ljudi Uskrsnuća. A to jest da znamo da je Gospodar povijesti Bog,

ali jedina stvar, moramo jako dobro zapamiti, nama često puta nedostaje anđeo jer ga ne puštamo blizu sebe da nam sa srca skine kamen i da vidimo uskrslog Krista. Problem modernog čovjeka u kršćanstvu između „kršćanstva Velike Subote” i „kršćanstva Uskrsa” je problem samo anđeo. Moj i tvoj, koji sa srca treba skinuti kamen i u srcu otkriti mjesto da u njemu boravi Božja snaga, Božje svjetlo, Božja milost. Dakle, Božja perspektiva, Božja pobjeda i stoga mogućnost novoga čovjeka.
Ovo uskrsno vrijeme koje slavimo neka bude poticaj svima nama, to bih osobito želio i vama i sebi, otkriti tog anđela koji će skinuti kamen s moga srca da mogu više i bolje, pun radosti i nade, biti čovjek Uskrsnoga vremena ne pokopane Velike Subote.

Iz zbirke: Okom svećenika,
II. Hrvatska riječ, Subotica 2006.

Prije 100 godina rođen je učitelj kantor Ladislav Matušek

Zaslužni kulturni djelatnik i dugogdišnji učitelj u baranjskim hrvatskim („bošnjačkim”) naseljima, Kukinju i Ati, Ladislav Matušek rođen je 21. ožujka 1915. u Senpalu (mađarski Somogyszentpál, ranije Tórszentpál), u hrvatskoj („totskoj”) obitelji, gdje su mu otac i djed bili stolari te mu je majka vodila skrb o sto košnica pčela.

Ovo naselja nalazi se ispod Balatona, na rubnom dijelu Nagybereka, leži na nekoć močvarastom tlu, kuda su se pretci naših Hrvata doselili, između 1710. i 1720., iz Slavonije, koja se na mađarskom zvala „Tótország”, stoga se i mjesni živalj naziva Totima. Ustvari, riječ je o Hrvatima koji su se u naše dane već potpuno asimilirali, ali su ostavili za sobom predivne tkanine, vezove, rezbarije, koje se mogu vidjeti u mjesnoj zavičajnoj kući koja je 2014. obnovljena i proširena, pa je uređena i nekadašnja komora. Uspomenu čuvaju i mjestopisi tj. toponimi naselja: „Brestovac, Mljaka, Bistravoda, Kuta, Cerina, Benjakova ograda, Topolik, Prevoz” i slično.

Hrvati kao i u svim našim naseljima bili su i ostaju vesele naravi te se u svatovima u Senpalu nerijetko pjevala i ova pjesma ispjevana u desetercu.

Ej, žarko sunce naokrugal ide,
žarko sunce naokrugal ide.
Ej, da sam dužje u majkinu dvoru,
(Prvi se red skroz ponavlja.)
Ej, da me majka pameti nauči,
Ej, da poštivam svekra i svekrevu,
Ej, a svekera k’o svog milog oćku,
Ej, svekrevicu k’o svoj milu majku,
Ej, a djevera k’o svog milog brata,
Ej, a zalvicu k’o svoju sestricu,
Ej, jetrevicu kako meni volja,
jetrevicu kako meni volja.

Ladislav Matušek osnovnu školu završio je u svom rodnom selu. U srednju školu išao je pješke, na udaljenosti 6 kilometara, ili biciklom, kada je bilo lijepo

vrijeme, ustvari do željezničke stanice u Kéthelyu te putujući vlakom u Marcalidbu (Marcali), gdje je stanovao samo u zimskim mjesecima, od prosinca do ožujka. Za vrijeme ljetnih ferija obavljao je poljoprivredne poslove ili je radio u pčelarstvu, pomagajući majci. Školovanje nastavlja u Biskupskoj učiteljskoj školi u Pečuhu. Da bi podmirio troškove školovanja u ljetu obavljao je teške fizičke poslove, bila to žetva i vršidba. Iznenada razbolio se, dobio upalu zglobova. No, učiteljsku školu je 1936. uspješno završio, stekavši diplomu učitelja kantora. Već se je tada postao ljubiteljem glazbe i pjevanja. Ravnatelj učiteljske škole predavši mu diplomu savjetuje mladom Matušeku: „Volite ono selo kuda vas bude uputio dragi Bog, a gdje ćete biti zaduženi za vođenje skrbi poštenog seljačkog naroda, djece, koje ćete podučavati i odgajati. Radite i srcem i dušom na kulturnom uzdizanju naroda. ”

Prema propisima sa novostečenom diplomom svaki je učitelj morao tri godine pauzirati. Matušek

se je za to vrijeme javio na Glazbenu akademiju u Budimpešti, gdje je i primljen.

Bio je uspješan na natječaju učitelja i kantora te mu je dodijeljeno mjesto u baranjskom Kukinju. Prije no što se prihvatio radnog mjesta svratio je u ovo selo, stigavši u podnevnim satima. Pozdravio je na mađarskom neku bakicu, koja ga je na mađarskom upitala da koga traži. Kada je doznala da je on novi

učitelj i kantor prešla je na hrvatski, rekavši mu da je dalje ne muči, naime teško se snalazi u mađarskom govoru. „Već sam iz vaše prve izgovorene riječi slutila da znate hrvatski pa govorite na tom jeziku”, reče mu bakica. „Narod vas je izabrao jer znate hrvatski, a mi volimo svoj materinji jezik.”

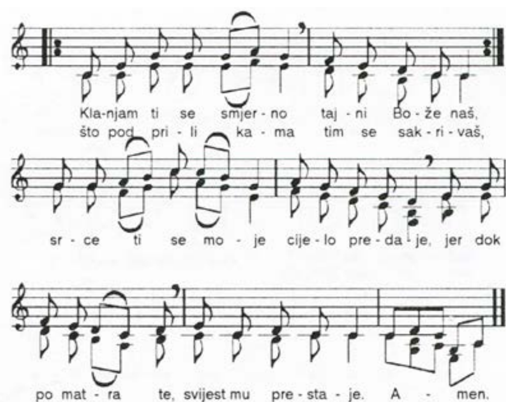
Na vijest da je stigao novi učitelj u školskom dvorištu ubrzo se sakupio veći broj ljudi, pa su ga Đuro Svinjarović, predsjednik školskog stola i Stevo Pavlović, ekonom škole pozdravili sa: „Dobar dan! Bog vas dono.” Tako je on ponovo krajem kolovoza 1939. stigao na pečuški željeznički kolodvor, gdje su ga već čekala troja kola s konjskom zapregom i prevozili njegov namještaj i druge potrepštine u obližnji Kukinj. Ladislav Matušek u svojim memoarima uostalom ovo zapisuje: „Premda sam u selu bio nov čovjek, nitko me nije poznavao, ali odmah su me zavoljeli i smatrali me svojim. Ovo poštovanje sam vjerojatno već stekao za vrijeme svog prvog susreta s našim ljudima.” Tada mu je iz susjedstva neka starija žena (kasnije ćemo doznati da ju je zvao „majko”) donijela pladanj gibanice i bocu bijelog vina.

Učitelj Matušek je obavljao nastavu u šestorazrednoj školi a jedan dan obavljao nastavu za učenike tzv. „posvetenje škole” („ismétlő iskola”). Učenicima je tjedno u tri sata predavao hrvatski jezik. Svake nedjelje i blagdane trebao je školarce otpratiti u crkvu u Kesui (Keszű) na udaljenosti 2.5 km. U crkvi imao je obavljati kantorske poslove i u nedjelju na Sveto Trojstvo voditi hodočasnike u Jud, Svetoj Gospi. Učiteljska zarada bila je zadovoljavajuća. Prvoškolci stigavši u školu pozdravljali su ga sa „Hvaljen budi, Isus!” „Moj je posao otežavala činjenica da nastavni jezik u školi bio je mađarski, ali učenici nisu znali dovoljno mađarski da bi mogli usvojiti gradivo. Moja nastava je tako postala uspješna da sam se u slučaju svakog predmeta služio materinjem jezikom učenika. Pomoću ove metode učenici su naučili i pravilno mađarski.” Školu su tada redovno posjećivali školski nadzornici (Glavno ravnateljstvo školskog okruga, Crkvene vlasti), a kukinjska škola bila je istaknuta i našla se među najboljim školama. Učitelj Matušek svake je godine nagrađivan (300 pengova), „Što je u ono vrijeme slovilo kao visoko odličje, jedino su primali oni pedagozi koji su u školama u narodnosnim naseljima postigli dobar uspjeh”.

„S Kukinjčanima, sve do kraja, dok sam ovdje boravio, odražavao sam najbolje veze. Dijelivši s njima radost i žalost. Ovaj je narod bio vjeran svom učitelju, dobroga je srca i zavrjeđuje da mu se uzvraća ljubav… U blizni škole, na malom trgu, stajala je peć („furuna”) oko koje se mladež svake subote okupljala. Pjevalo se i igrali uz pratnju gajdi… Upoznavši izvrsne pjevače počeo sam prikupljati njihove skladno izvedene pjesme… Bio je to pravi doživljaj…” O peći „naš meštar”, kako ga zvaše selo od milja, bilježi priču, kako se je zimi 1940. razbolio, vladala je zaraza gripe, te su ga jači muškarci obavili u deku, nakatnuvši mu na glavu šubaru pa na jednoj dasci stavili u vruću krušnu peć, gdje se sav oznojio… Starica Čoban mu je donijela kuhano vino i molilo se pored njegove postelje krunica, zatražila i pomoć od Gospe da ozdravi, a iz susjedstva stara baka, zvana „majko”, donijela mu kokošiju juhu, te je naš učitelj nakon četiri dana otkako nije napustio postelj i ozdravio.

„Htio sam postići još veće uspjehe u nastavi, ali nisam uspio. Bio sam sav uznemiren…. Godine 1941. prešao sam u Atu… moje su stvari napakovane bile na šest kočija i 26. studenog 1941. stigao u to

selo." Spremačica škole Reza Standovar (Sumar) ga je dočekala dobrim objedom, rekavši mu: „Gospodine, donela sam užinu, malo pa slatko."

I ovdje je učitelj i kantor Ladislav Matušek našao svoj drugi ili treći dom, poslije Senpala i Kukinja. Bio poštovan, cijenjen i voljen. Oženio se i podigao dvije kćeri, Martu i Evu. One su sa Valerijom Davor sačinjavale čuveni pjevački „Trio iz Ate". Postigle su neviđene uspjehe u Mađarskoj. Učitelj Matušek ovdje je utemeljio i muzejsku zbirku. Vremenom pak preselivši se u Pečuh vodio je ženski pjevački zbor, pisao studije, objavivši knjigu o „raspjevanim baranjskim Hrvatima". Njegovo ime nosi i KUD u Kukinju koji je dosljedan „našem učitelju" te na visokoj razini njeguje pjesme i ples, pravi je baštinik zaslužnog učitelja.

1. slika: Sa svojim milim Aćanima

2. slika: Na jednoj smotri folklora u Zagrebu

3. slika: U pečuškom hrvatskom klubu

4. slika: Na jednoj smotri folkora u Topoli

5. slika: Čika Ladislav je znao bezbroj crkvenih pučkih popijevki, neke je notirao. Pjesma Klanjam ti se smjerno objavljena je u Pečuhu u Malom molitveniku godine 1993.

Ilustracije: Milica Klaić Tarađija
Tekst: Đuro Franković

21. -og 03. 2015. u Pečuhu je održana spomensvečanost u povodu 100.g. rođenja čika Ladislava. Fotografije koje načinio Akoš Kolar u groblju, na misi i na otvorenju izložbe te na promociji knjige u pečuškom hrvatskom klubu pogledajte na portalu *zornicanova.hu*

Sedmorica mučenika-slugu Božjih

U Budimpešti je 27. 11. 2011. godine otvoren dijecezanski postupak za proglašenje blaženim sedmorice franjevaca, članova mađarske franjevačke provincije Sv. Ivana Kapistrana koji su podnijeli mučeništvo između 1944. i 1945. godine. To su o. Krizosztom Körösztös (1909.-1944.), o. Kristóf Kovács (1914.-1944.), o. Zénó Hajnal (1990.-1944.), o. Szaléz Kiss (1904.-1946.), o. Pelbárt Lukács (1916.-1946.), o. Rafael Kriszten (1899.-1952.)i o. Bernát Károly (1892.-1954).

Sin Bistričana – otac Pelbárt Ladislav

U obitelji Stjepana Lukácsa i Jelisavete (Eržebet) r. Novak u Bistrincima 18. veljače 1916. rodito se sin, koji je već slijedećeg dana kršten u župnoj crkvi Bezgrešnog začeća BDM u Valpovu. Nadjenuli su mu ime Ladislav - László. Već u svojoj prvoj godini ostaje bez oca. Po završetku rata s majkom odlazi u Budimpeštu te svoj životni put usmjerava prema franjevačkom redu. U samostan ulazi 29. 08. 1936. i postaje članom Mađarske franjevačke provincije Sv. Ivana Kapistrana. Prve redovničke zavjete položio je 30. 08. 1937., dobivši redovničko ime Pelbárt. Svečane zavjete polaže 3. 05. 1941. Iste je godine (21. 12.) primio i red subđakonata. U Budimpešti je zaređen za svećenika 21. lipnja 1942. godine.

Služba i apostolski žar

Nakon rođenja postaje profesorom i vicemagistrom u franjevačkom zavodu Seraphicum. Pokazivao je veliku nadarenost i zauzetost u studiju. Svjedočanstva spominju da je govorio 6 jezika. Bio je veoma brižan oko redovničke formacije, osobito ga je privlačio apostolat pisanih medija. Od 1943. surađuje u provincijalnom ekumenskom časopisu.

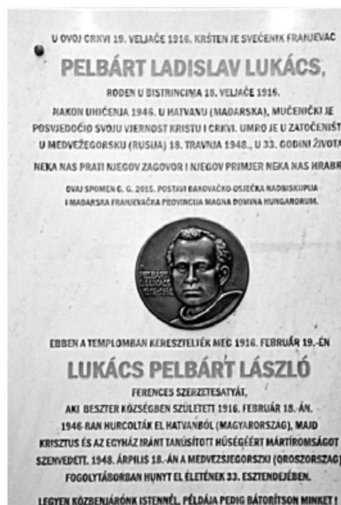
Spomen-obilježje na čast sluge Božjega blagoslovljeno u Valpovu

U kolovozu 1945. poslan je na službu u grad Hat-

van, gdje se, zajedno s ostalom subraćom, brinuo o siromašnima, razvijajući karitativni apostolat. Tadašnjim komunističkim vlastima u Mađarskoj smetala je uloga i djelovanje franjevaca među narodom, kao i svaki napredak kršćanskog života.

Mučeništvo

Otac Pelbárt uhićen je u noći 6. na 7. svibnja 1946. na temelju montirane optužbe da je sudjelovao pripremanju antisovjetskih aktivnosti u gradovima Hatvanu i Gyöngyösu. Optužnica mu je povezana s optužnicom patra Szaléza Kissa. Komunističke vlasti predale su ga svojetskom sudu koji ga je osudio na 10 godina prisilnoga rada. Kao zarobljenik, izložen je oskudici i porugama, deportiran je na sjever, sve do Karelije (danas dio Rusije), u radni logor u gradu Medvežegorsku na obali jezera Onega, gdje je u zatočeništvu i preminuo 18. travnja 194., u 33. godini svoga života. U Mađarskoj je nakon pada komunizma proglašena njegova rehabilitacija. Isto su učinile i ruske vlasti 25. 05. 1993. godine. Biskupski postupak za proglašenje blaženima sedmorice franjevaca, među kojima je i o. Pelbárt, zaključen je 2013. godine. U mađarskom nacionalnom svetištu Máriaverebély-Szentkút njihovi su likovi prikazani na novom mozaiku simbola njihovih mučeništva.

Spomenploča koju je blagoslovio đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić postavljena je u Valpovu.

Molitva za proglašenje blaženim sluge božjega
Pelbárta (Ladislava) i šestorice mučenika
franjevačkog reda

Bože, istiniti i jaki!
Ti si otajstvo križa čudesno obznanio
u životu svoga sluge, svećenika Pelbárta
i šestorice njegove subraće
franjevačkog reda.
U prihvaćanju žrtve
za vrijeme tame okrutnih diktatura
ti si ih obasjao svjetlom vjere.

Molimo Te, proslavi svoje sluge
u svojoj svetoj Crkvi da primjer
njihova života i mučeništva i danas
svim tvojim vjernima bude ohrabrenje
i izvor snage u nasljedovanju
siromašnoga i poniznoga Krista.
Koji živi i kraljuje u vijeke vjekova.
Amen.

Nadbiskupski ordinarijat Đakovo 2014.

Odabrala Milica Klaić Tarađija

Sveti Josip (19. ožujka)

SVETI JOSIP, tesar iz Nazareta, bio je Marijin zaručnik i skrbnik malog Isusa.

U srednjem vijeku sveti Josip nije u takvoj velikoj mjeri slavljen kao kasnije, pa i u naše dane. Tomu ima i više razloga, naime, božićni blagdani i tradicija vezana je prvenstveno uz Mariju i Isusa. Pokoran Josip skromno se povukao u tamni kut betlehemske štalice. Iz srednjovjekovne sakralne umjetnosti manjkaju, malte ne u potpunosti, prikazi u kojima bi se uveličavala njegova osoba. Izuzev sporadičnih inicijacija u ožitvorenju kulta svetog Josipa prednjačili su franjevci. Papa Sikto IV., koji je u papinsku stolicu podignut iz redova franjevaca, imendan sveca zvanično je proglasio blagdanom. Nakon papinskog odobrenja i drugi redovi uzimaju učešće u proširenju kulta svetog Josipa. U tomu je najzaslužnija bila sveta Terezija Velika.

Kip sv. Josipa u mostarskoj katedrali

Kult svetog Josipa u dvoru Habsburgovaca ojačao se u 17. stoljeću, zahvaljujući njihovoj španjolskoj i karmelićanskoj vezi. Kralj Leopold je naime, kada je kasnilo rođenje prijestolonasljednika, svu svoju nadu položio u svetog Josipa, dajući mu njegovo ime, odabrao ga za patrona svoga djeteta.

Kralj Leopold je cijelu svoju kraljevinu preporučao u zaštitu svetoga Josipa. Svetac je na taj način 1675. postao patron kuće Habsburgovaca, a kasnije zaštitnik Beča (1683.) i Budima (1686.). Oslobađenje

Ugarske od Osmanlija djelomice se pripisalo nebeskom posredovanju svetog Josipa.
U jednoj molitvici od bošnjačkih Hrvata u Salanti također navodi se sveti Josip.

Poslao Bog Gabrijela

Poslao Bog Gabrijela,
Najsjajnijeg arhanđela
U Nazaretu Djevici,
I Jozipa zaručnici.
Jozip je već zaručio
I na ruku prsten dao,
Nit od zlata, nit od srebra,
Već od krvi jaganjčeta.

Kazivala Marija ŽDRAL, Salanta
Pribilježila Eva ADAM

Na sporednom oltaru lukoviške crkve Josip u jednoj ruci drži Isusa, a u drugoj ljiljan.
Sveti Josip je zaštitnik: dobre smrti, braka i obitelji, siročadi, odnosno drvodjelja: drvosječa, tesara, stolara, kasnije i radnika. No njegova ikonografska predstava može još biti: u ruci drži palmin list, tesarsko oruđe, odnosno štap, koji je prozelenio. U srednjovjekovnom Marijinskom ciklusu pojavljuje se u pozadini, kao sporedna figura. U umjetnosti baroka dobija svoje pravo mjesto.

Đuro Franković

Uskrsna jaja, svojom simbolikom imaju pogansko podrijetlo. Njihova uporaba, seže u stoljeća prije Krista. Ljudi su ih izmijenjivali, jer su smatrali jaja simbolima novog života, obilja i rađanja. Kroz povijest se ogledao i društveni status na iscrtanim pisanicama. Tako su bogataši jaja ukrašavali zlatnim listićima, dok su ih siromašni bojali travama i lišćem. Ponegdje su se oba stila sačuvala i danas, a drugdje je pak bojanje jaja uzvišeno na umjetničku razinu. Kada je riječ o povijesti ukrašavanja jaja za Uskrs, ne može se sa sigurnošću reći koliko je običaj star, ali prvi poznati podaci sežu u kasni srednji vijek. Darivanje pisanica na Uskrs po vjerovanju donosi sreću, a običaj se počeo širiti oko 1000. godine. U srednjobosanskoj općini Kreševo, kroz stoljeća je opstao jedinstven oblik umjetničkog ukrašavanja uskrsnih jaja. Naime kako ovo mjesto ima dugu kovačku tradiciju, u narodu se razvio običaj, koji iziskuje puno umijeća, strpljenja i truda. To je potkivanje jaja različitim simbolima, najčešće vjerskim, poput križa. No uz bilo koji drugi motiv, obvezno se stavlja i potkova, koja je kao što znamo, simbol sreće.

Crkva Svetog Marka u Zagrebu

Na sjeverozapadnom zidu izvana nalazi se uklesan grb grada Zagreba iz 1499. godine. Schmidt je pokrio Crkvu šarenim krovom, o emajliranim se crijepovima veli da su proizvedeni u pečuškoj tvornici porculana Zsolnay. Zvonik je kroz stoljeća bio teško oštećen u potresima i uvijek iznova sagrađen, nekoliko puta uništen u požarima i ponovno obnovljen. Osnova mu je gotička. Današnji barokni oblik dobio je u razdoblju 1677-1725, a 1841. pokriven je bakrom. Današnja zvona datiraju iz 1706. godine Župna crkva Sv. Marka Evanđeliste u Zagrebu nastala je istovremeno s gradom, u dokumentima spominje se 1526. godine. Na prijelazu iz 14. u 15. stoljeće crkva je bila znatno povećana pa je dobila današnje dimenzije. Od toga vremena ostao je južni portal sa stilskim karakteristikama kasne gotike. Potkraj 15. stoljeća crkvi je sa sjeverne strane bila prigrađena kapela svetih Fabijana i Sebastijana. U 16. 17. i 18. stoljeću stradavala je od požara i potresa. U 19. stoljeću, prilikom velike crkvene obnove, arhitekt Schmidt je pokrio crkvu sv čuvenim krovom, koji je ukrašen s dva grba - grbom Trojedne kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije,

te grbom grada Zagreba, koji je s vremenom postao prepoznatljivim zagrebačkim simbolom. Crkva se sastoji od tri broda, od kojih svaki završava apsidom. Duga je 36 metara, a široka 15,5. Svod je pozlaćen pri uređenju g. 1937. Pod je nekad bio iz opeke, no krajem 17. stoljeća je popločan kamenim pločama. Crkva Sv. Marka je imala orgulje već u 14. stoljeću.

Papa je u Sarajevo pozvan prošle godine

„Draga braćo i sestre, želim vam objaviti da ću u subotu, 6. lipnja, doći u Sarajevo, glavni grad Bosne i Hercegovine"-izjavio je papa Franjo na molitvi angelusa 1. veljače na Trgu svetog Petra. „Već sad vas molim da molite da moj posjet tim dragim ljudima bude ohrabrenje katoličkim vjernicima, da posije dobro i da pridonese učvršćenju bratstva i mira, međuvjerskog dijaloga i prijateljstva" -rekao je.

Papa Franjo u posjet Sarajevu pozvan je još prošle godine tijekom obilježavanja stogodišnjice ubojstva Franje Ferdinanda, događaja koji je bio povod početku Prvoga svjetskog rata. Najavljeni pohod pape Franje Bosni i Hercegovini prestavlja veliko ohrabrenje za mjesnu Crkvu jer će na nju ponovo usmjeriti pozornost cijelog svijeta, naime BiH stoga će biti u molitvama svih katolika diljem svijeta.

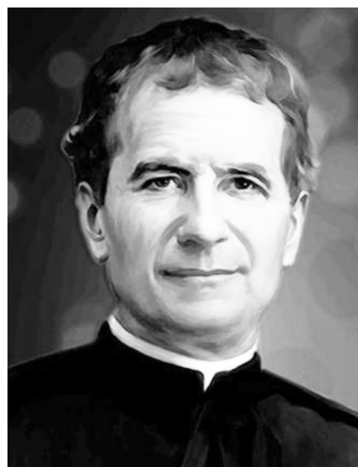
Sve su glasnija nagađanja da bi papa Franjo odluku o statusu Međugorja mogao objaviti u lipnju tijekom službenog posjeta Sarajevu. Prošlo je više od godinu dana otkad je Međunarodno istražno povjerenstvo zaključilo razmatranje fenomena Međugorja. Istraživali su je li ondje mjesto Gospina ukazanja i može li se stoga službeno proglasiti svetištem. Sve nalaze nakon četiri godine rada lani u siječnju predali su Kongregaciji za nauk vjere, a oni su ih proslijedili Papi na konačnu odluku. Mnogi ističu da bi konačno mišljenje mogao objaviti 6. lipnja za posjeta Sarajevu.

Prije 200 godina rodio se Don Bosco

Neumorni radnik i učitelj

U godini proslave 200. obljetnice rođenja svetog Ivana Bosca salezijanci i Salezijanska obitelj u subotu, 31. siječnja osobito svečano obilježili svoju svetkovinu u župi Marije Pomoćnice na zagrebačkoj Knežiji.

Molitva sv. Ivanu Boscu

Zahvaljujemo Ti, Gospodine, jer si nam dao sv. Ivana Bosca kao oca mladih, kao istinskoga Božjeg čovjeka i učitelja kršćanskog života za sve. Dopusti i nama, molimo Te, da ga znamo nasljedovati u njegovoj ljubavi prema Bogu i mladima. Daj nam njegovu velikodušnost da živimo Evanđelje hrabro i ustrajno. Sv. Ivane Bosco, ti si govorio: „Dovoljno je da ste mladi da vas neizmjerno ljubim." Povjeravam se tebi: daj mi dobro srce, učini me čvrstim u radu, mudrim u odlukama, hrabrim u svjedočenju radosti kršćanskog života. Ti, koji si se zaljubio u Euharistiju i Djevicu Mariju, pomogni mi da se hranim vjerom Kruha života i da se svaki dan prepustim vodstvu Presvete Marije, djeliteljice svih milosti. Sveti Ivane Bosco, moli za nas!

Utemeljitelj salezijanaca sv. Ivan Bosco, ili jednostavno Don Bosco, rodio se 16. kolovoza 1815. u talijanskom mjestašcu Becchi u općini Castelnuovo d'Asti (danas Colle Don Bosco), u blizini Torina. U devetoj godini, 1824., Ivan je sanjao znakovit san o svome poslanju, 1826. je primio prvu pričest, a 1827. napustio rodnu kuću da bi radio i školovao se. 1833. primio je sv. potvrdu, 1835. obukao kleričko odijelo, 5. lipnja 1841. zaređen je za svećenika. Dan kasnije služio je prvu sv. misu. Don Bosco je u 73 godine života i 47 godina svećeništva osnovao apostolsku obitelj s četiri ogranka: salezijance, Kćeri Marije Pomoćnice, salezijance suradnike, udruženje štovatelja Marije Pomoćnice; sagradio je četiri velike crkve; utemeljio mjesečni časopis Salezijanski vjesnik; napisao stotinjak knjiga; osnovao sedamdeset i dvije salezijanske kuće; organizirao osam misijskih ekspedicija; iskazao se na diplomatskom polju posredovanjem između Svete Stolice i kraljevine Italije; putovao je, propovijedao, ispovijedao.

Odabrala: MKT

III. Pasionska baština u Santovu

Pasija, muka Isusa Krista objedinjuje simbole, predmete štacija križnoga puta kao i liturgijske elemente i elemente pučke pobožnosti. Sve navedeno igra značajnu ulogu u očuvanju materinjeg jezika i kulture. Ljudska sućut ima i dandanas znatnu ulogu u međusobnim vezama. Bogu, kao biću koje osjeća, također se sviđaju ljudska djela u kojima je prepoznatljiva sućut prema boli koje je patio u ljudskomu liku. U tom smislu se postavljaju križevi pokraj kojih prolazeći pognijemo glavu i prekrižimo se, pogoto za vrijeme korizme, ali i u svim drugim prilikama. Isus, kada se ukazao svetoj Faustini između 1935-37 godine, rekao je, da će uslišati sve molitve ukoliko su u skladu s voljom Božjom, svih onih, koji prolazeći pokraj križa krajputaša podignu šešir, kleknu i poljube zemlju. Mi, ovje nazočni koji sudjelujemo ovom korizmenom okupljanju podno križa, imat ćemo priliku doživjeti vjersko i nacionalno zajedništvo koje neka nam bude na okrepljenje duše i tijela.

Nazočne pozdravlja domaćin Stipan Balatinac

vlč. Imre Polják

Vjerska zajednica santovačkih Hrvata

Vjerska zajednica santovačkih Hrvata puno pažje posvećuje njegovaju i očuvanju crkveno-vjerskih i pučkih tradicija. Tako se za najveće blagdane, Božić i Uskrs, redovito organiziraju trodnevne duhovne priprave pozivanjem hrvatskih svećenika iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske. Ta su okupljanja, unatoč poslendanskim terminima vrlo posjećena. U Santovu djeluje pučki crkveni zbor šokačkih Hrvata koji je 1893. godine utemeljio tadašnji župnik Andrija Parčetić, djelujući u Santovu između 1893-97 godine, a njegov je rad prije točno sto godina obnovio župnik Grgo Jasenović (1911-1921) kada je 1912. godine zbor gostovao u Baji i Subotici, a 1913. na poziv tadamošnjega biskupa i u Đakovu (podatci od Živka Mandića). Nakon uspješnog djelovanja sedamdesetih i osamdesetih godina, pučki crkveni zbor santovačkih Hrvata koji njeguje šokačke pučke crkvene pjesme u poslijednja dva desetljeća pod vodstvom Joze Mandića, staratelja župne crkve, pod okriljem mjesne hrvatske samouprave, ostvario je niz nastupa diljem Mađarske (Budimpešta, Pečuh, Vršenda, Jud, Baja, Baćino, Dušnok, Kaćmar, Gara, Kalača) ,kao i u inozemstvu (Bački Monoštor, Petrijevci, Topolje) pjevajući na misnim slavljima ili na susretima hrvatskih ckrvenih zborova. Za očuvanje i uspjehe crkvenog pjevačkog zbora u proteklim desetljećima zasluži su dugogodišnji župni kantor Stipan Kovačev i nakon njegove smrti njegov učenik i nasljednik Ferenc Burany, od 1995. do 2005. godine. Među pučkim običajima vezanim za crkvene blagdana ističu se Betlemari, skupina djevojaka i dječaka koji uoči Božića obilaze domove šokačkih Hrvata u Santovu, na Duhove do danas živi duhovski običaj Kraljica, kada djevojke u izvornoj šokačkoj narodnoj nošnji s prepoznatljivim kraljičkim pjesmama i napjevima obilaze šokačke domove. Za očuvanje dvaju navedenih pučkih običaja zaslužni su umirovljeni učitelj Marin Velin i dugogodišnja vjeroučiteljica Katalin Molnar Tomašev.

Santovački pjevački zbor

Redovite pobožnosti, obredi i mise za Uskrs na hrvatskome jeziku u Bačkoj njeguju se još u samo nekoliko naselja, među njima posebno mjesto zauzima Santovo, gdje se oni na razini župne zajednice svake druge godine obavljaju isključivo na hrvatskom jeziku. Kada je godina hrvatska, svi glavni obredi u uskrsnom trodnevlju, kada se slavi otajstvo muke, smrti i uskrsnuća Isusa Krista, obavljaju se na hrvatskom jeziku, tako misa večere Gospodnje, na Veliki petak Muka po Ivanu, misa Vazmenog bdijenja i svečano slavlje blagoslivljanjem vatre i uskrsne svijeće.

Naravno pjevački zbor ima svoju istaknutu ulogu u svim tim misnim slavljima i crkvenim obredima kao i kantor Zsolt Sirók, koji tu službu obavlja od godine 2005.,a koji je stručni voditelj i stalni član pjevačkog zbora. Santovci imaju uz sebe, naravno i svećenika

Imru Polyáka, koji u Santovu služi od 1994. godine, a biskupski je namjesnik za narodnosti Kalačko-kečkemetske nadbiskupije od 1. kolovoza 2008. godine.

Stipan Balatinac

Uskrsni običaji Resnika

Velika subota obilovala je poslijednjim pripremama za Uskrs. Kukuruzni kruh nacifran s cveteki i grančicama, napravljen od brašna s rupom u sredini (za svijeću) bio je sastavni dio priprema jela za blagoslov, za vuzmenu korpu (pletenu, okruglu košaru bez poprečne ručke). Pripremale su se tenke gibanice, orehnjače, makovnjače, kolači, šunka, kobasica uz obavezne pisanice... One su se izrađivale od svih vrsti jaja. Pisanice su se bojile prirodnim bojama i to najčešće ljuskom od crvenog luka, črešnovog bažula(graha) ili žutikom (Berberis vulgaris – biljka čija kora daje žutu boju). Pisanice su izrađivali pisanjem (risanjem) topljenim voskom, koji bi nakon kuhanja u prirodnom izvoru boje, dao bijelu sliku na crvenkasto roskastoj ili žutoj podlozi. Starije osobe govorile su diveći se pisanicama „Nek se na saku šaru stvori Božji blagoslov!" Nakon večernje mise, Uskrsnuća, na križanju se palio Vuzmeni krijes. Čestitari (raspetniki) na Uskršnje jutro, već u 3 sata, obilazili su sela s više strana. Predvodio ih je bubnjar koji je najavljivao dolazak, dok druga dvojica, ili trojica, nosili, jedan raspelo, drugi križ s blagoslovljenom vodom i torbu za darove. Pjevali su slijedeću pjesmu:

Korizmeni obred izvodi KUD „Žuna"

Naš se Jezuš gore stal naše grehe odabral, aleluja. Da bi se i mi žnim zastali, naše grehe oplakali, aleluja. Naš se Jezuš gore stal spasenje nam obečal, aleluja. Naše grehe otkupil mrak i tminu otpudil, aleluja.

Ovaj je napjev zapisan u ovim krajevima još 1644. godine u Pavlinskoj pjesmarici. Raspetnici bi svraćali naročito u kuće gdje je te godine došla mlada snaha. Ona je obavezno darivala raspetnike ručnikom, što su vezali oko ramena. U svakoj kući ili na križanju, postavio se stolac prekriven bijelom pečom na koji su raspetniki stavljali križ kojeg su ukućani ljubili, kušovali. Svi tako prikupljeni darovi skupljali su se za milodar crkve i obično su se prodavali na Vuzmeni ponedjeljak ispred crkve. Nakon obilaska fare između deset i jedanaest sati raspetniki bi se sastali na glavnom križanju s djevojkama, koje su nosile okićen kip Majke Božje. Tada bi im se pridružili i drugi mještani, te tako formirajući procesiju, pjesmom Kraljice neba, raduj se krenuli na poldanju misu.

Stjepan Pepelnjak

Tradicijsko korizmeno ruho monoštorskih šokaca

Uskrs je najveći katolički blagdan i za njega se Monoštorci kroz korizmeno vrijeme poste, pripremaju ne samo razmišljanjem, molitvom i običajima, nego i oblačenjem. Djeca i muškarci ne nose na misu tradicijsko ruho, ali većina žena i djevojaka to rado čini.U poste, kako to kaže kazivačica Anica Pašić-Krkina:

-Stare bake nosu ko i uvik crne suknje na piknjice, tavnu pregaču, crnu maramu, papuče il kake cipele, cveter i debelu maramu. Ako je zdravo zima, onda i popršnjak. Žene sridnji godina navuču na noge crne kožne papučice, žute jel zelene čorape, zelenu čojanu suknju, pregaču, šluriku koja može biti modra, jel zelena štofana, a na to navuču vizitlu. Na glavu povezivu vinsku, zelenu ili brdonsku maramu s rojtama. Cure se u poste sprimu drugojače. I one nosu tavne papučice, žute jel zelene čorape, ali navlaču moldonske suknje na jelice, na žir il na šiške, ubiranu pregaču, šluriku i vizitlu. Na glavu poveziv kumošnu il štofanu maramu bez rojti. Od ukrasa nosu se na lancu novci ili medaljica. Prvu nedilju posta obavezno se pripasiva bila ubirana pregača, a svake daljnje nedilje se minja boja pregače, minja se šlurika i marama. Već kako ko ima. Na Veliki petak cure se oblače u odnicu, to su krila sa pet vezova, u dužini kod kolina odnatrag su prosicana i popletana na lozu. Pojas mora bit modri, pregača četverocipa,

Djevojkin pregač na „mrtvačke glave"

vizitla, na glavi velika plava marama križara svezana oko vrata. Na noge se obuvu šule zrncima. U crkvu se nosu ponjavke od ćilima bez prandži, maramka i očenaše.

Muško tradicijsko ruho se u Bačkom Monoštoru prestalo nositi već nakon Drugog svjetskog rata, a žensko u većini slučajeva šezdesetih godina prošlog stoljeća. Tih godina je građanski stil oblačenja naglo potisnuo tradicijski. Narodno ruho se jedan period zadržalo kod starijih žena, a mlađi su ga oblačili u povodu folklornih nastupa. Unazad dvadesetak godina tradicija ponovno zaokuplja i mlade i starije stanovnice Monoštora pa se na nedjeljnoj ili nekoj drugoj blagdanskoj misi može vidjeti ponovno ljepota šokačkog ruha.Velika zasluga za zainteresiranost prema ruvu pripada i kulturno umjetničkom društvu Hrvata Bodrog koji godinama pjesmom, igrom i ruhom njeguje šokački izričaj.

Marija Šeremešić

Publika III. Pasionske baštine

Tri Marije traže Isusov grob, odnosno Isus se najprije pokazao ženama

Uskrsnuli Isus se u molitvici bunjevačkih Hrvata najprije pokazao anđelima, Majci Mariji i Magdaleni. U pjesmi pomurskih Hrvata javlja se motiv kada tri Marije traže Isusov grob a na iste analogije nailazimo u hrvatskim molitvicama u Hrvatskoj i u Hercegovini. Naporedo time postoji i običaj traženja Isusova groba u pučkoj tradiciji Hrvata u Mađarskoj.

Sva četiri Evanđelja izvještavaju, da su žene našle prazan Isusov grob. Prema evanđelistima Marku i Luki, Isusovo uskrsnuće prvo je objavljeno ženama, a prema Mateju i Ivanu, Isus se i ukazao prvo ženama (u Ivanovu Evanđelju Mariji Magdaleni). U to vrijeme, smatralo se, da žene nisu ovlaštene naučavati. Stoga je iznenađenje, da se uskrsnuli Isus prvo pokazao ženama i poslao ih, da jave Petru i drugim apostolima (Internet). Bunjevačka molitvica Marije Šajić iz Kaćmara donosi i druge pojedinosti.

Kad je Isus uskrsno,
Hvaljen budi, Gospode.
(Gornji stih se skroz ponavlja
poslije svakog stiha.)
Smrt i pakav pridobijo,
A na nebu svi anđeli
Postadoše sad veseli.
Kad u limbu* otiđoše
Tamo grišne duše viđe,
I raj njima on otvara,
I misto njim on pripravlja.
Gabrijelu on otiđe,
Apostole svoje viđe,
I njima mir odma’ daše,
Jer ni oni još ne znaše,
Da je Isus uskrsnuvo.
Ukaza se zatim Majki,
I Mariji Magdaleni.
Sad Marija i Divica,
I nebeska nam Kraljica,
I mi se s njom slavimo.
Sad nebesa sva sivaju,
U njim ađeli pivaju.
Veseli se sad Marija,
Isusova Majka mila.
Sad radosno pokleknimo
I Isusa svi molimo.

* limb – čistilište

Marija Rodek u pomurskom Sumartonu (Tótszentmárton) i više manjeg formata bilježnica popunila je duhovnim pjesmama, uostalom zapisala je i pjesmu o uskrnuću Isusa, čiji grob traže tri Marije da pomažu njegovo tijelo sa skupocjenim pomastima.

Veseli dan nam je nastal
Ar Kristuš je gorin stal.
Veselo, radosno, pobožno spevajmo:
Ale, aleluja.

Marije grobu šetuju,
Telo pomazat želeju.
Tam došle i vidle da je grob otpert je,
Ale, aleluja.

Kad one grobu pristup(l)je,
Svetoga angela tam našle
Kaj se je iskazal veselje nazveščal,
Ale, aleluja.

Tekst Đure Frankovića pročitala je Mirjana Grišnik.

Otvorena je i izložba Akoša Kolara i Anite Mandić

Akoš Kolar, profesor je u hrvatskoj školi Miroslav Krleža. Fotografijom se bavi od završetka studija, a svoju je ljubav i znanje o vizualnom izričaju fotografije prenio i na svoje učenike. Voditelj je Foto kluba, te autor više samostalnih i grupnih izložbi. Iako fotografija zaustavlja svaki trenutak u vremenu, njegova je intimna orijentacija usmjerena prema segmentima ljepote prirode, on želi fotoaparatom dokumentirati svijet i događaje oko sebe.

Anita Mandić, iako okružena poslovnim svijetom, svoju davnu ljubav, još od osnovne škole, ljubav prema fotografiranju, pretače u fotografije. Rado slika stvari koje ju okružuju, ali posebice rado portretira ljude koji svojim bivstvovanjem obilježavaju prostor oko sebe. Naravno, Anita i Akos i zajedno stvaraju sugestivan i prelijepi svijet umjetnosti fotografije i omogućuju nam i ovom izložbom da ga zajedno podijelimo. Fotografije su smještene u dvorani doma kulture

Uskrsno polijevanje

Uskrs je najveći kršćanski blagdan pri kojem se slavi Isusovo uskrsnuće. Uz slavlje Kristova uskrsnuća razvili su se brojni običaji poput vazmenog bdijenja, odlaska na uskrsnu misu, pjevanja uskrsnih pjesama, bojanja pisanica, priprema tradicionalnih blagdanskih jela i kolača te njihov blagoslov u uskrsnoj košarici. Uskrs ima uz kršćanske običaje i jedan tradicionalni običaj koji je sačuvan sve do danas, a to je običaj polijevanja djevojaka i žena kantom puno vode, sodom, kolonjskom vodom ili parfemom.
U prošlim vremenima na uskrsni ponedeljak mladići, obučeni u narodnu našnju, obilazili su djevojke pješice ili kolima uz pratnju tamburaša. Nakon što su mladići stigli u kuću djevojke, pjevali su na dvorištu te pozvali nju da izađe. Kada je ona izašla, mladići su recitirali šaljive pjesmice vezane uz polijevanje te polili djevojku kantom punom vode. Nakon samog

čina polijevanja, mlada djevojka pozvala je mladiće u kuću, ponudila ih je uskrsnim kolačima, pićem te ih darivala pisanicama, cvijećem ili ružmarinom. Tijekom dana djevojke su se morale više puta presvlačiti, a svoje su mokre haljine izvjesile na sušenje. Po tome su znali u selu koja je djevojka imala najviše poljevača te za koju su momci najviše zainteresirani. Isto tako, na kraju dana dečki koji su dobili najviše šarenih jaja i koji su imali cvijeće na reveru bili su najsimpatičniji djevojkama. Tako na uskrsni ponedjeljak nije se samo saznalo koja je djevojka najpoželjnija, već i koji je najprivlačniji muškarac. Nasuprot tome, ako mladu djevojku nitko nije polio, smatralo se da će „uvenuti”.
Tradicionalni uskrsni običaj polijevanja djevojaka vodom vuče korijene iz daleke prošlosti. Iako je katolička vjera rasprostranjena po čitavom svijetu, uskrsno polijevanje je običaj koji se provodi u srednjoj Europi. Unatoč tome da se u Mađarskoj o ovom običaju prvi put govorilo u mađarskim zapisima u 17. stoljeću, u južnim hrvatskim naseljima u Mađarskoj, Šokci i Bošnjaci nisu preuzeli taj uskrsni običaj, tek nedavno su počeli mladi Hrvati po tim naseljima odr-

žavati polijevanje ljepšeg spola.
Prema jednoj legendi uskrsno polijevanje se povezuje uz Isusovo uskrsnuće. Naime, kada je Isus uskrsnuo, jeruzalemske žene su to vidjele, a vojnici ču-

vari njegova groba polijevanjem vodom su pokušali ušutkati te žene da ne nagovještavaju uskrsnuće Isusa Krista. Prema drugoj legendi polijevanje vodom simbolizira krštenje koje su stoljećima ljudi održavali na proljeće.
Darivanje mladića šarenim uskršnjim jajima se također veže uz kršćansku simboliku. Naime podrijetlo ukrasnih jaja, tzv. pisanica se dovodi u vezu s Isusovim uskrsnućem, jer jaje kao simbol novog života predstavlja izlazak pileta iz ljuske, odnosno izlazak Isusa iz groba. Prema drugoj legendi pred razapetim Isusom je stala moliti jedna žena s košaricom punom jaja. Kap krvi Isusa Krista je pala na jedno jaje i upravo zbog toga se danas farba uskršnje jaje na crveno. Običaj polijevanja djevojaka i navika bojanja te darivanja pisanica su duboko ukorijenjeni u uskrsnu tradiciju i među našim obiteljima.

Lilla Trubić

Natjecanje u crtanju

Pečuh - 29. 03. 2015.
Hrvatska referatura Pečuške biskupije raspisala je po drugi put natječaj za djecu koja uče hrvatski jezik i koja pohađaju vjeronauk, u kategorijama: niži i viši razredi osnovne škole, za djecu iz vrtića izvan konkurencije, a tema je bila MOLITVA. Tekst natječaja poslan je svim svećenicima koji služe mise na hrvatskom jeziku u svojim župama, učiteljicama i odgajateljicama koje su već i prošle godine bile aktivne. Objavljen je poziv u Hrvatskom glasniku, na portalu Zornice nove i u božićnoj Zornici. Ove godine su radovi stigli iz Budimpešte, Mohača, Salante i Pečuha i Kukinja, Pogana, Katolja, i Murskog Kerestura iz Zale sveukupno stotinjak!

Grga Oros Mohač

Iz radova se vidi da su i djeca i njihovi mentori puno truda uložili da bi se odazvali pozivu, tako smo, dobili ponovo lijep poklon uoči Uskrsa, ove divne slike koje smo izdvojili, a publika ih je mogla pogledati u Pečuhu, u Kertvaroškoj crkvi. Izložbu je otvorio mons.
Franjo Pavleković, pastoralni vikar Pečuške biskupije. Iz slika se vidi kako djeca doživljavaju molitvu, kako vide odrasle i sebe u prilikama kada se moli. Vidimo da se moli u crkvi, u domu oko stola, u groblju, na Kalvariji, vidimo križeve, krunicu/čislo/, svijeće i anđele, sklopljene ruke, pa i molitve koje leptiri nose u nebo.

Svi radovi nose ljepotu, pokazuju veliku maštu svojih autora i nadasve izuzetno zalaganje nastavnica i odgojiteljica. Zahvaljujemo: Evi Adam Bedić, Evi Kapitanj i Kristini Gergić Nagy iz Salante, Dori Grišnik iz Budimpešte, Zlatici Štric iz Pečuha, Anki Brozovac i Hermini Wist Bischopf iz Mohača, Anici Kővágó iz Murskog Kerestura, i Tibor Kedvešu iz Starina. Nagrade i poklone je za djecu priremila Hrvatska referatura, a među donatorima je i Hrvatska državna samouprava.

-Treću nagradu u kategoriji niži razredi dobile su: Reka Sabo Mohač, 4. razred, Amanda Palko Salanta 2. razred

-Drugu nagradu u kategoriji niži razredi dobili su: Lilian Kemeny Mohač 1. razred, Ana Nora Rakoš Murski Kerestur 2. razred

-Prvu nagradu u kategoriji niži razredi dobili su: Matija Haramza Mohač 4. razred i, Bijanka Bošnjak Pečuh, 4. razred

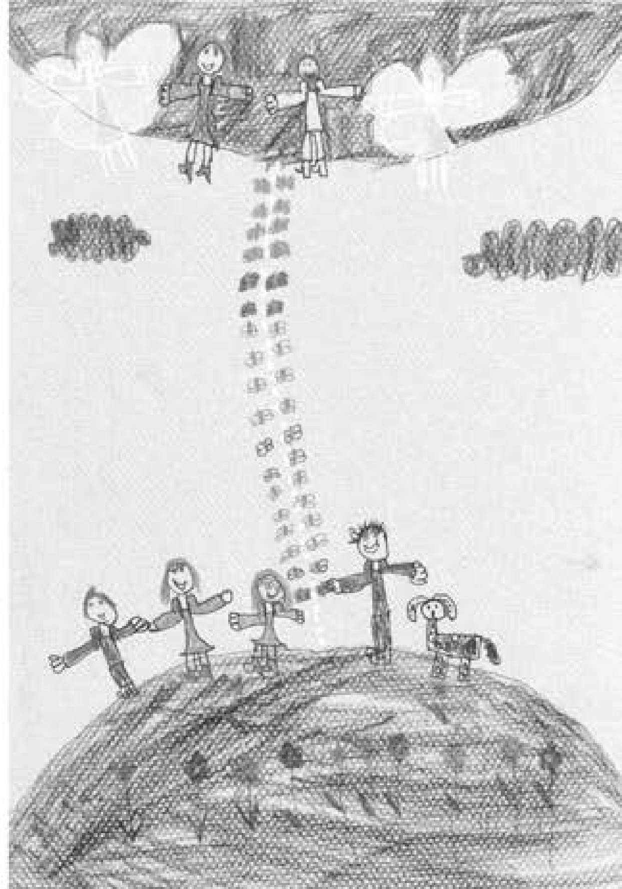
-Treću nagradu u kategoriji viših razreda dobili su Bence Balint Budimpešta 7. razred, Bijanka Kovač 6. razred Starin

-Drugu nagradu u kategoriji viših razreda dobili su: Dorottya Rendes Salanta, 6. razred, Nikolett Szabo i Janos Biro 7. razred Starin

-Prvu nagradu u kategoriji viših razreda dobili su: Szabolcs Kiss Budimpešta 7. razred, Karoly Böbék i Tibor Nagyváradi 7. razred Starin

Dodijeljene su i posebne nagrade, kao i polkon paketi za škole i vrtiće odakle su stigli radovi.
Autori crteža na zadnjoj strani su:
1. Bijanka Bošnjak Pečuh
2. Mirjana Maroši Pečuh
3. Amanda Palko Salanta
4. Károly Böbék i Tibor Nagyváradi Starin

JHS

Jaganjče Božji,
koji oduzimaš grijehe svijeta,
smiluj nam se!

